

©Documentul a fost pus la dispoziție cu sprijinul Consiliului Superior al Magistraturii din România (www.csm1909.ro) și al Institutului European din România (www.ier.ro). Permișiunea de a republica această traducere a fost acordată exclusiv în scopul includerii sale în baza de date HUDOC.

©The document was made available with the support of the Superior Council of Magistracy of Romania (www.csm1909.ro) and the European Institute of Romania (www.ier.ro). Permission to re-publish this translation has been granted for the sole purpose of its inclusion in the Court's database HUDOC.

Traducere din limba franceză

Consiliul Europei

Curtea Europeană a Drepturilor Omului

Secția a III-a

HOTĂRÂREA

din 1 aprilie 2008

în Cauza Nemeti împotriva României

(Cererea nr. 37278/03)

Strasbourg

Devenită definitivă la 01.07.2008

Hotărârea devine definitivă în condițiile prevăzute în [art. 44](#) alin. (2) din Convenție.

Poate suferi modificări de formă.

În Cauza Nemeti împotriva României,

Curtea Europeană a Drepturilor Omului (Secția a III-a), statuând în cadrul unei camere formate din:

Josep Casadevall, președinte,

Elisabet Fura-Sandström,

Corneliu Bîrsan,
Boštjan M. Zupančič
Alvina Gyulumyan,
Egbert Myjer,
Luis López Guerra, judecători,
și Stanley Naismith, grefier adjunct de secție,
după ce a deliberat în camera de consiliu, la data de 11 martie 2008,
a pronunțat următoarea hotărâre, adoptată la aceeași dată:

PROCEDURA

1. La originea cauzei se află cererea nr. 37278/03, introdusă împotriva României, prin care un cetățean al acestui stat, doamna Nastasia Nemeti (*reclamanta*), a sesizat Curtea la data de 23 octombrie 2002 în temeiul [art. 34](#) din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale (*Convenția*).

2. Reclamanta a fost reprezentată de O. Podaru, avocat în Cluj-Napoca. Guvernul român (*Guvernul*) a fost reprezentat de agentul guvernamental, domnul R.H. Radu, de la Ministerul Afacerilor Externe.

3. Reclamanta s-a plâns în special de o atingere adusă dreptului său de acces la justiție, datorită anulării recursului său de către Curtea de Apel pentru neplata taxei de timbru.

4. La 10 noiembrie 2006 Curtea a hotărât să comunice cererea întemeiată pe art. 6 alin. 1 din Convenție Guvernului. Prevalându-se de dispozițiile [art. 29](#) alin. 3 al Convenției, Curtea a decis că admisibilitatea și fondul cauzei vor fi examinate împreună.

ÎN FAPT

I. Circumstanțele cauzei

5. Reclamanta s-a născut în anul 1954 și locuiește la Cluj-Napoca.

6. Printr-o sentință din 17 iunie 1983, devenită definitivă la o dată neprecizată, Judecătoria Cluj-Napoca a constatat, la cererea părinților reclamantei, dreptul acestora de proprietate asupra unui teren de 5.755 m².

7. În urma decesului tatălui său, reclamanta a înaintat o acțiune în partaj împotriva mamei sale și împotriva unor terți. Printr-o sentință din 14 martie 1994, devenită definitivă la 14 septembrie 1994, aceeași instanță a admis acțiunea și a recunoscut dreptul de proprietate al reclamantei asupra suprafeței de 4.830 m² din terenul menționat anterior. Reclamanta și-a înscris dreptul de proprietate în cartea funciară.

8. La 27 februarie 2001 reclamanta a demarat împotriva statului și unor terți o acțiune în constatare a dreptului său de proprietate asupra unui teren în suprafață de 4.830 m² situat la Florești și a cerut anularea titlurilor de proprietate eliberate terților asupra acestui teren. Ea a menționat că terenul în chestiune îi aparținea, proprietatea fiind dobândită pe cale de uzucapiune și de succesiune în baza sentințelor definitive din 17 iunie 1983 și 14 martie 1994.

9. Reclamanta a susținut că a plătit 32.000.000 lei românești (ROL), adică echivalentul a 1.171,49 euro, cu titlu de taxă de timbru în cadrul acestui proces.

10. Printr-o sentință din 15 martie 2002 Judecătoria Cluj-Napoca a respins acțiunea. Bazându-se pe ansamblul mijloacelor de probă administrate la dosar, în special pe o expertiză tehnică, instanța a considerat că terenul în litigiu nu era identic cu cel aparținând reclamantei în baza sentințelor din 17 iunie 1983 și 14 martie 1994.

11. Reclamanta a înaintat apel împotriva acestei sentințe, susținând că Judecătoria nu evaluase corect mijloacele de probă administrate la dosar. Ea afirmă că a fost obligată să plătească circa 16.000.000 ROL (adică 506,47 euro) cu titlu de taxă de timbru.

12. Printr-o hotărâre judecătorească din 10 octombrie 2002 Tribunalul Cluj a respins apelul reclamantei pe motiv că terenul în litigiu nu-i aparținea și că nu putea invoca uzucapiunea, condițiile prevăzute de lege nefiind îndeplinite în cazul în speță.

13. Reclamanta a făcut recurs în anulare împotriva acestei hotărâri judecătorești, considerând că instanțele comiseseră erori grave de fapt și de drept.

14. În cursul ședinței din 2 februarie 2003, Curtea de Apel Cluj a dispus ca reclamanta să plătească taxa de timbru în sumă de 16.762.500 ROL (adică 471 euro). Reclamanta a cerut să fie scutită, dar cererea sa a fost respinsă fără nicio motivație printr-o decizie din 16 aprilie 2003 a Direcției impozite și taxe locale a Consiliului Local Cluj, care, potrivit declarației reclamantei, nu i-a fost comunicată.

15. În cursul ședinței din 21 aprilie 2003 Curtea de Apel a indicat că reclamanta nu a plătit 100.000 ROL, adică 2,83 euro, taxa de timbru, și a ordonat reprezentantei reclamantei, care nu era prezentă la ședință, să plătească suma datorată integral. Reprezentanta reclamantei a declarat că se afla în imposibilitatea de a plăti suma cerută și că nu avea cunoștință de respingerea cererii de scutire a reclamantei de către Consiliul local.

16. Printr-o hotărâre judecătorească definitivă din aceeași zi, Curtea de Apel, după ce a ridicat din oficiu excepția de nulitate a recursului reclamantei, l-a anulat pentru neplata taxei de timbru. Ea a constatat că cererea de scutire a taxei de timbru a reclamantei fusese respinsă, că aceasta fusese citată legal cu mențiunea obligației de a

plăti taxa de timbru și că nu respectase această obligație, impusă de articolul 20 alin. 3 din Legea nr. 146/1997 privind taxa de timbru.

17. Din actele doveditoare trimise Curții reiese că, fiind casnică, reclamanta nu încasa venituri la vremea aceea și că soțul său încasa salariul lunar de circa 2.500.000 ROL, adică 68,35 euro.

II. DREPTUL INTERN PERTINENT

18. Dispozițiile legale pertinente sunt descrise în Hotărârile *Weissman și alții împotriva României* (nr. 63945/00, paragrafele 20-21, CEDH 2006-... (extrase)) și *Iorga împotriva României* (nr. 4227/02, paragrafele 22-25, 25 ianuarie 2007).

ÎN DREPT

I. Asupra pretensei încălcări a [art. 6](#) alin. 1 din Convenție

19. Reclamanta se plânde că a fost privată de dreptul de acces la justiție datorită respingerii recursului său pentru neplata taxei de timbru, a cărei cifre era excesivă și nejustificată. Ea invocă art. 6 alin. 1 din Convenție, care prevede următoarele în partea sa pertinentă:

« Orice persoană are dreptul la judecarea echitabilă a cauzei sale (...) de către o instanță (...) care va hotărî (...) asupra încălcării drepturilor și obligațiilor sale cu caracter civil (...) »

A. Asupra admisibilității

20. Curtea constată că plângerea nu este în mod manifest neîntemeiată în sensul [art. 35](#) alin. 3 din Convenție. De asemenea, ea constată că aceasta nu prezintă niciun alt motiv de inadmisibilitate. Trebuie deci declarată admisibilă.

B. Asupra fondului

1. Argumentele părților

21. Guvernul subliniază că România nu este unicul stat membru al Consiliului Europei care cere reclamantilor să plătească anticipat taxele de timbru în cauzele civile și comerciale. Această practică este conformă cu articolul 6 alin. 1 din Convenție (*Tolstoy-Miloslavsky împotriva Regatului Unit al Marii Britanii*, 13 iulie 1995, seria A nr. 316-B, pag. 80-81, paragraful 61). Citând cauza *Philis împotriva Greciei* (nr. 18989/91, Hotărârea din 12 octombrie 1994), el consideră în plus că obligația în sine de a plăti taxele de timbru *prorata* nu este contrară Convenției.

22. Guvernul consideră că prezenta cauză este diferită de cauzele *Weissman și alții împotriva României* și *Iorga împotriva României*, ținând cont de faptul că în cazul în speță Ministerul Finanțelor nu era parte în proces așa cum se întâmpla în cauzele citate anterior. El subliniază că Consiliul local este cel care a respins cererea de scutire a reclamantei.

23. Guvernul constată în fine că reclamanta a obținut sentințe pe fond atât în primul grad cât și în apel și că cifra taxei de timbru de plătit în recurs, adică 471 euro, nu era prea ridicată.

24. Reclamanta consideră că în cazul în speță instanțele naționale nu au păstrat un echilibru just între interesele sale și cele ale statului de a încasa cheltuielile de judecată necesare funcționării sistemului judiciar. Ea subliniază că nu a primit nicio comunicare asupra deciziei de refuz, de altfel nemotivată, de a-i acorda o scutire sau o eșalonare și că în ziua judecării recursului Curtea de Apel i-a acordat un termen de două ore pentru a plăti taxa de timbru.

25. Ea adaugă că, în cazul său, faptul că procesul este într-o fază avansată nu are importanță, în măsura în care instanța de recurs, judecând cauza în fapt și în drept, ar fi putut să-i admită acțiunea. Din moment ce calea recursului este prevăzută de legislația națională, împiedicarea folosirii ei este, în opinia sa, contrară articolului 6 din Convenție. Reclamanta concluzionează că suma pe care trebuia să o plătească în recurs era foarte ridicată în raport cu veniturile familiei sale și reprezenta veniturile lor întregi pe o perioadă de circa șapte luni.

2. Aprecierea Curții

26. Curtea constată că în cazul în speță recursul reclamantei înaintat în cadrul unei acțiuni în constatare a dreptului său de proprietate a fost anulat pentru neplata taxei de timbru a cărei cifră a fost calculată sub forma unui procent din valoarea în litigiu. În privința scopului legitim urmărit, Curtea admite că un asemenea sistem vizează restrângerea acțiunilor abuzive în justiție și strângerea de fonduri pentru bugetul justiției. Prin urmare trebuie examinat caracterul proporțional al limitării la dreptul de acces la justiție în prezenta cauză (a se vedea, *Iorga* citat anterior, paragraful 41).

27. Curtea a soluționat de mai multe ori cauze ce au ridicat probleme similare celei a cazului în speță și a constatat încălcarea art. 6 alin. 1 din Convenție (*Weissman și alții împotriva României* citat anterior, paragrafele 32-44 și *Iorga împotriva României* citat anterior, paragrafele 34-52). După ce a examinat toate elementele ce i-au fost prezentate, Curtea consideră că Guvernul nu a expus niciun fapt și niciun argument care ar putea conduce la o concluzie diferită în prezentul caz.

28. Într-adevăr, Curtea constată că în cazul în speță taxa datorată se ridica la 16.762.500 ROL, adică 471 euro. Această sumă era în mod vădit foarte ridicată raportat

la situația concretă a reclamantei deoarece depășea de peste șase ori suma totală a veniturilor lunare a familiei sale. Prin urmare, Curtea consideră că cifra taxei reprezenta o sarcină excesivă pentru reclamantă și că este greu de imaginat cum ar fi putut să facă rost prin mijloace proprii de suma impusă.

29. Or, dacă este adevărat că sistemul național prevedea pentru persoanele care nu dispuneau de resurse suficiente posibilitatea de a obține o scutire a taxei de timbru, nu e mai puțin adevărat că Curtea a considerat-o deja nesatisfăcătoare potrivit cerințelor art. 6 alin. 1 din Convenție (*Weissman și alții împotriva României* (decizie), nr.63945/00, 28 septembrie 2004 și *Iorga* citat anterior, paragrafele 47-49). Desigur, în prezenta cauză, Direcția impozite și taxe locale a Consiliului local este cea care a respins cererea de scutire a reclamantei. Ca urmare, era vorba despre o autoritate administrativă care a pronunțat decizia fără a o motiva. Or, Guvernul nu a oferit jurisprudența instanțelor interne care să poată stabili că o asemenea decizie putea face obiectul unui recurs efectiv în dreptul intern.

30. Curtea nu contestă că în prezenta cauză, spre deosebire de cauzele *Weissman și alții* și *Iorga* citate anterior, nici Ministerul Finanțelor nici Consiliul local nu erau parte în proces. Cu toate acestea, Curtea constată că Curtea de Apel, anulând recursul reclamantei, pentru neplata taxei de timbru, nu a examinat decizia de respingere a cererii de scutire.

31. Curtea constată că în dreptul român Legea nr. 146/1997 a fost modificată de Legea nr. 195 din 25 mai 2004 care prevede că acordarea de scutiri, de reduceri sau de reeșalonări pentru plata taxei de timbru ține de-acum de competența instanțelor. În ciuda acestui lucru, această posibilitate nu exista la vremea faptelor.

32. Pe baza acestor elemente și după ce a făcut o apreciere de ansamblu asupra faptelor, Curtea nu întrevide motive care să justifice îndepărtarea de jurisprudența sa citată anterior. Prin urmare, s-a încălcat art. 6 alin. din Convenție.

II. ASUPRA PRETINSEI ÎNCĂLCĂRI A ART. 1 DIN PROTOCOLUL NR. 1 LA CONVENȚIE

33. Reclamanta se plânge de o încălcare a art. 1 din Protocolul nr. 1 la Convenție, menționând că i-a fost imposibil să obțină restituirea terenului în cauză.

34. Curtea constată că acest capăt de cerere este legat de cel examinat mai sus și trebuie de asemenea să fie declarat admisibil. Cu toate acestea, pe baza concluziilor sale potrivit art. 6 alin. 1 din Convenție, Curtea nu ar putea face speculații asupra rezultatului acțiunii în restituire dacă cerințele dreptului de acces la justiție ar fi fost respectate în fața instanțelor interne.

35. Prin urmare, ea consideră că nu trebuie statuat asupra temeiniciei capătului de cerere întemeiat pe art. 1 din Protocolul nr. 1 la Convenție (a se vedea, *Iorga* citat anterior, paragraful 60 și *Vlasia Grigore Vasilescu împotriva României*, nr. 60868/00, paragrafele 50 și 51, 8 iunie 2006).

III. Asupra aplicării [art. 41](#) din Convenție

36. În conformitate cu art. 41 din Convenție,

"În cazul în care Curtea declară că a avut loc o încălcare a Convenției sau a protocoalelor sale și dacă dreptul intern al înaltei părți contractante nu permite decât o înlăturare incompletă a consecințelor acestei încălcări, Curtea acordă părții lezate, dacă este cazul, o satisfacție echitabilă."

A. Prejudiciu

37. Reclamanta cere 555.496 euro cu titlu de prejudiciu material, și anume valoarea de piață a terenului ce a făcut obiectul litigiului în dreptul intern și 10.000 euro cu titlu de prejudiciu moral pe care l-ar fi suferit.

38. Guvernul consideră că, în privința prejudiciului material, nu există o legătură de cauzalitate între prejudiciul invocat și pretinsa încălcare a Convenției. În plus, în opinia sa, Curtea nu ar putea face speculații asupra rezultatului procesului în cazul în care recursul reclamantei nu ar fi fost anulat pentru neplata taxei de timbru.

În ceea ce privește prejudiciul moral invocat, Guvernul consideră că nici aici nu există o legătură de cauzalitate între suma cerută cu acest titlu și pretinsa încălcare a Convenției. El consideră că această sumă este, oricum, excesivă față de jurisprudența Curții în materie.

39. Curtea constată că în cazul în speță singura bază de reținut pentru acordarea unei satisfacții echitabile constă în faptul că reclamanta nu a beneficiat de un drept de acces la justiție, cu încălcarea art. 6 alin. 1 din Convenție.

40. Pe baza elementelor de care dispune, Curtea consideră că reclamanta nu a demonstrat că prejudiciul material invocat este efectiv rezultatul anulării recursului său pentru neplata taxei de timbru (a se vedea, *mutatis mutandis*, *Kudla împotriva Poloniei* [GC], nr.30210/96, paragraful 164, ECHR 2000-XI, *Dactylidi împotriva Greciei*, nr. 52903/99, paragraful 57, 27 martie 2003 și *Iorga* citat anterior, paragraful 64). În orice caz, Curtea nu ar putea face speculații asupra rezultatului proceselor interne dacă încălcarea dreptului de acces la justiție nu ar fi avut loc. În consecință, nimic nu justifică acordarea unei despăgubiri reclamantei pentru acest capăt de cerere.

41. În privința prejudiciului moral, Curtea admite că reclamanta a putut suferi o frustrare datorită anulării recursului său. Statuând în echitate, îi alocă 4.000 euro cu acest titlu.

B. Costuri și cheltuieli

42. Reclamanta cere de asemenea 1.977,96 euro pentru costurile și cheltuielile suportate în fața instanțelor interne și a Curții, din care 300 euro cu titlu de onorarii pentru avocat și 1.677,96 euro cu titlu de taxă de timbru. Ea prezintă acte doveditoare pentru unele cheltuieli de judecată dar nu și pentru onorariile avocatului.

43. Guvernul constată că reclamanta nu a prezentat acte doveditoare pentru onorariile avocatului dar nu se opune să i se aloce o sumă corespunzătoare cheltuielilor necesare cu condiția să fie reală, demonstrată și să aibă o legătură de cauzalitate cu cauza.

44. În conformitate cu jurisprudența Curții, un reclamant nu poate obține rambursarea costurilor și cheltuielilor sale decât în măsura în care se stabilește realitatea, necesitatea și caracterul rezonabil al cuantumului lor. În cauză, ținând cont de elementele aflate în posesia sa și de criteriile menționate anterior, Curtea consideră rezonabilă suma de 1.680 euro pentru toate cheltuielile și o acordă reclamantei.

C. Majorări de întârziere

45. Curtea hotărăște să aplice majorările de întârziere echivalente cu rata dobânzii pentru facilitatea de credit marginal practică de Banca Centrală Europeană, la care se vor adăuga trei puncte marginale.

PENTRU ACESTE MOTIVE,

CURTEA,

ÎN UNANIMITATE:

- 1. declară cererea admisibilă ;*
- 2. hotărăște că s-a încălcat art. 6 alin. 1 din Convenție ;*
- 3. hotărăște că nu trebuie examinat capătul de cerere întemeiat pe art. 1 din Protocolul nr. 1 la Convenție;*

4. hotărăște

a) că statul pârât trebuie să plătească reclamantei, în termen de 3 luni de la data rămânerii definitive a hotărârii, în conformitate cu [art. 44](#) alin. 2 din Convenție, 4.000 euro (patru mii euro) pentru prejudiciul moral și 1.680 euro (una mie șase sute opt zeci euro) pentru costuri și cheltuieli ;

b) că sumele respective vor fi convertite în moneda statului pârât la rata de schimb din ziua plății la care se va adăuga orice sumă putând fi datorată cu titlu de impozit ;

c) că, începând de la data expirării termenului amintit și până la momentul efectuării plății, suma va fi majorată cu o dobândă simplă, a cărei rată este egală cu rata dobânzii pentru facilitatea de credit marginal practică de Banca Centrală Europeană, la care se vor adăuga trei puncte procentuale;

5. respinge cererea de acordare a unei satisfacții echitabile pentru rest.

Redactată în limba franceză, apoi comunicată în scris, la data de 1 aprilie 2008, în aplicarea [art. 77](#) alin. 2 și 3 din Regulament.

Josep Casadevall,

președinte

Stanley Naismith,

grefier adjunct

